

16.03.2021

Aika tiistai 16.3.2021 klo 16.00 – 19.20
Paikka Sähköinen kokous (Teams)
Käsitellyt asiat 49 - 68

Jäsenet

- Ruoppila Ahti
- x Asikainen Aimo
- x Hakanen Jaana
- x Hautakangas Merja, saapui klo 16.15
- x Helle Ilona
- x Holmstedt Jorma
- x Kratochvil Joachim
- x Kuikka Marjo
- x Linna Jenny
- x Mäkinen Pentti
- x Nyberg Petri
- x Peltonen Kaisa
- x Yksjärvi Kari

Muut läsnäolijat

- Koivisto Timo
- Lumela Meri
- Suonperä Juha
- Tiainen Eila
- x Törmälä Antti
- x Nurminen Väinö
- x Saarivaara Erja
- x Strömberg Leila
- x Koskinen Veli-Jussi
- x Pitkänen Mari
- x Rossi Leena
- x Nyman Jaana, saapui klo 16.30
- x Ristimella Kaisa
- x Rantanen Vuokko
- x Välimäki Sari, klo 16.00-16.26
- x Isopoussu Anna, klo 16.00-16.26
- x Koikkalainen Tapio, klo 16.30-17.32

Varajäsenet

- x Kaukonen Anna
- Nevanpää Tom
- Kokko Heidi
- Lojander Kalle
- Ojanen Emma
- Perosvuo Eero
- Hänninen Leevi
- Itäranta Anna-Maija
- Koskinen Sari
- Patrikainen Olli
- Sipilä Rami
- Kauko Virpi
- Abbey Paul

kaupunginjohtaja
kh:n puheenjohtaja
kh:n 1. varapuheenjohtaja
kh:n 2. varapuheenjohtaja
kaupunginhallituksen edustaja
nuorisovaltuuston edustaja
toimialajohtaja
kaupunginarkkitehti
kaupungininsinööri
talous- ja hallintopäällikkö
kaupunkisuunnittelu- ja maankäyttöjohtaja
lakimies
vuorovaikutussuunnittelija
hallintosihteeri
hyvinvointikoordinaattori
kaavoitustutkija
rakennuttajainsinööri

Pöytäkirja on allekirjoitettu sähköisesti asianhallintajärjestelmässä. Allekirjoituksen oikeellisuuden voi todentaa kirjaamosta.

Pöytäkirja on yleisesti nähtävänä 19.3.2021 Jyväskylän kaupungin verkkosivuilla.

Aimo Asikainen
Puheenjohtaja

Vuokko Rantanen
Sihteeri

Jaana Hakanen
Pöytäkirjan tarkastaja

Petri Nyberg
Pöytäkirjan tarkastaja

56 Lausunto ehdotuksesta Suomen uudeksi arkkitehtuuripoliittiseksi ohjelmaksi

D/1563/00.04.00/2021

Asian valmistelija Leila Strömberg, puh. 040 7718867

Suomelle on valmisteltu uusi arkkitehtuuripoliittinen ohjelmaehdotus Apoli2020. Opetus- ja kulttuuriministeriön ja ympäristöministeriön asettaman työryhmän laatimassa ehdotuksessa on huomioitu tulevaisuuteen vaikuttavat muutokset, niiden vaikutukset rakennettuun ympäristöön sekä mahdollisuudet parantaa elinympäristön laatua arkkitehtuurin avulla. Ohjelmaehdotus on lausuntokierroksella.

Taustaa

Arkkitehtuuripoliittisia ohjelmia on Suomessa tehty viime vuosina paikallisella tasolla, mutta valtakunnallisen tason arkkitehtuuripoliittikkaa ei ole vuoden 1998 jälkeen päivitetty. Siten ensimmäisen arkkitehtuuripoliittisen ohjelman valmistumisesta on kulunut yli 20 vuotta, ja lausunnolla oleva ohjelmaehdotus on järjestyksessään toinen valtakunnallinen arkkitehtuuripoliittinen ohjelma Suomessa.

Jyväskylän kaupunki on ollut edelläkävijä paikallisten arkkitehtuuripoliittisten ohjelmien laadinnassa. Jyväskylän arkkitehtuuripoliittinen ohjelma vuodelta 2002 oli Suomen ensimmäisiä paikallisia ohjelmia. Vuonna 2019 kaupunginvaltuusto hyväksyi uuden arkkitehtuuria, viherympäristöä ja osallisuutta yhdistävän AVOin kaupunkiympäristö -politiikan, joka ohjaa kaupunkiympäristön kokonaisvaltaista suunnittelua ja rakentamista Jyväskylässä.

”Kohti kestäväää arkkitehtuuria” Apoli2020 tavoitteet

Arkkitehtuuripoliittista ohjelmaa valmistellut työryhmä on ohjelmaehdotuksessaan tarkastellut miten suomalainen arkkitehtuuri ja rakennettu ympäristö vastaavat suuriin yhteiskunnallisiin haasteisiin. Ilmastonmuutos, väestön ikääntyminen, kaupungistuminen, uudet teknologiat ja kansainvälistyminen asettavat haasteita, mutta niissä nähdään myös mahdollisuuksia. Ohjelmalla halutaan muun muassa lisätä rakennusten joustavaa käyttöä, luoda kriteerit asuntorakentamisen laadulle sekä vahvistaa Suomen vetovoimaa arkkitehtuurimatkailumaana. Muuttuvassa toimintaympäristössä yhteiskunnallisena tavoitteena on säilyttää ja parantaa elinympäristön laatua kestäväällä tavalla. Kestävä kehitys ekologisenä, sosiaalisena, taloudellisena ja kulttuurisena tavoitteena on Apoli2020-ohjelmaehdotuksen ydintä.

Apoli2020 pääteemat

Ohjelmaehdotus käsittelee viittä pääteemaa, jotka ovat ilmastonmuutos, yhdenvertaisuus, talous, merkitys ja koulutus. Tavoitetila on asetettu vuoteen 2035. Ohjelmaehdotuksen viiden pääteeman sisällöt tiivistettynä ovat:

1. Ilmastonmuutos ja luonnon monimuotoisuus

Arkkitehtuuri, rakentaminen ja kaupunkisuunnittelu ovat osa ilmastohaasteiden ratkaisua, ja arkkitehtoninen kestävyys on yksi kestävyiden keskeinen osa-alue. Rakennusekologiasta on siirrytty alue-ekologiaan. Rakennussuunnittelun ja maankäytön prosessit mahdollistavat kunkin suunnittelukohteen elinkaaren ja laajemmin koko rakennetun ympäristön kannalta kestävimät ratkaisut. Korjausrakentaminen on yhä kannatettavampaa. Rakennetussa ympäristössä ensisijaisesti hyödynnetään, korjataan ja kehitetään olemassa olevia rakennuksia, toissijaisesti täydennys- ja lisärakennetaan ja vasta viimeisenä vaihtoehtona rakennetaan uutta.

Toimenpiteinä ehdotetaan rakennussuunnittelun ekologisen kestävyiden edistämistä luomalla määritelmiä ja reunaehtoja Davosin julistuksen ja Euroopan komission asettaman arkkitehtuurin alan OMC-ryhmän työn pohjalta sekä luomalla edellytyksiä niiden soveltamiselle rakentamisen prosesseissa. Arkkitehtuuriltaan korkeatasoisen kestävä rakentamisen palkinto esitetään perustettavaksi. Vähähiilisyys ja kiertotalous kytketään lähiympäristön suunnitteluun luomalla malli ja kriteerit elinkaari- tai kiertotalouskorttelille ja toteuttamalla olemassa olevien asuinalueiden korjaamiseen ja kehittämiseen lisä- ja täydennysrakentamista tukeva kokonaisvaltainen konsepti.

2. Yhdenvertaisuus ja osallisuus

Rakennetun ympäristön hyvä suunnittelu tukee elinvoimaisuutta, sosiaalista yhdenvertaisuutta ja monimuotoistuvia elämäntapoja niin kasvavissa kaupungeissa kuin maaseuduilla. Hyvä arkkitehtuuri tarjoaa kauneuden ja arvostuksen kokemuksia ja vahvistaa paikkojen luonnetta. Avoin ja vuorovaikutteinen suunnittelukulttuuri tukee jokaisen mahdollisuuksia osallistua oman elinympäristönsä kehittämiseen.

Toimenpide-ehdotuksissa nostetaan esiin asukkaiden osallistamisen kehittäminen kaavoitus- ja suunnitteluprosesseissa esim. digitaalisuutta ja paikkatietoa hyödyntävillä vuorovaikutusvälineillä. Lisäksi esitetään muun muassa etätyöskentelyä tukevia yhteistiloja sekä asuntorakentamisen laadun arviointiin laadittavaa kriteeristöä. Tietoisuutta rakennetun ympäristön vaikutuksista terveyteen ja hyvinvointiin halutaan lisätä ja tuoda näiden asioiden välinen yhteys entistä vahvemmin niin sosiaali- ja terveystieteeseen kuin maankäytön ja rakentamisen suunnitteluun.

3. Talous ja kansainvälisyys

Tavoitteena on, että rakennetun ympäristön ja hyvän suunnittelun vaikutukset taloudelliseen kestävyteen tunnetaan ja arkkitehtien osaamista hyödynnetään laaja-alaisesti. Arkkitehtuurikilpailuilla etsitään innovatiivisia ja tulevaisuutta luotaavia ratkaisuja ja kilpailuja käytetään monipuolisesti eri kokoisissa ja sisällöltään ja tavoitteiltaan erilaisissa hankkeissa. Arkkitehtuurin suunnittelu- ja

toteutusprosessit sekä digitalisaation edut ymmärretään ja tunnistetaan kansainväliseksi kilpailueduksi.

Toimenpiteinä ehdotetaan muun muassa digitaalisuuden mahdollisuuksien hyödyntämistä alan kehittämiseen kuten edistämällä tiedolla ohjattua suunnittelua (esim. digitaalinen kaksonen) ja lisäämällä tekoälytietoisuutta. Suomen vetovoimaa arkkitehtuurimatkailumaana kehitetään vahvistamalla arkkitehtuurin – esimerkiksi arkkitehtuurireittien, museoiden ja arkkitehtuurikohteiden – sisällyttämistä matkailun tuotekehitykseen ja markkinointiin.

4. Merkitys ja identiteetti

Arkkitehtuuri on ollut keskeisessä roolissa Suomen kansallisen identiteetin, talouden ja hyvinvoinnin rakentajana. Arkkitehtuuri on taidetta, toiminnallisuutta, viihtyisyyttä ja elämän laatua.

Tavoitteena on, että rakennuskulttuuriamme ja -perintöämme arvostetaan ja niitä halutaan aktiivisesti vaalia. Rakennusperinnön merkitys ymmärretään myös hyvinvoinnin ja alueellisen elinvoiman vahvistajana sekä kansainvälisenä vetovoimatekijänä. Arkkitehtuuri osallistuu aktiivisesti julkiseen yhteiskunnalliseen keskusteluun ja on avoin mielipiteen- ja tiedonvaihdolle. Rakennusten omistajille tarjotaan tietoa ja kehitetään taloudellisia kannustimia, jotta omistajat huolehtisivat rakennuksistaan mahdollisimman hyvin. Suomalaisia arkkitehtuurinäyttely- ja tapahtumakulttuuria vahvistetaan muun muassa kehittämällä Alvar Aalto -symposiumista Suomen kansainvälinen arkkitehtuuritriennaali.

5. Koulutus ja tutkimus

Korkeatasoinen arkkitehtuurin koulutus ja tutkimus ovat rakennustaiteellisesti laadukkaan, viihtyisän ja turvallisen sekä ekologisesti kestävästä rakennetun ympäristön edellytys. Koulutuksen resurssit ovat kuitenkin viime vuosina joiltakin osin heikentyneet, vaikka yhteiskunnan kulttuurinen moninaistuminen, rakentamisen ja maankäytön vähähiilisyysvaatimukset sekä suunnittelutehtävien ja suojelukysymysten monimutkaistuminen edellyttävät arkkitehteiltä uudenlaista otetta ja osaamista. Arkkitehteistä ja muista rakennusalan osaajista on työvoimapula.

Tavoitteeksi esitetään, että tutkimus sekä kestävä suunnittelu ja rakentaminen on arkkitehtuuri- ja rakennusalan keskeinen lähtökohta ja sisäistetty periaate. Opetuksen, tutkimuksen ja täydennyskoulutuksen hyvät resurssit takaavat mahdollisuuden kouluttaa riittävä määrä arkkitehteja, joiden osaaminen vastaa laajentuneen tehtävänkuvan tarpeisiin. Kestävä suunnittelu ja rakentaminen nostetaan koulutuksen läpäiseväksi periaatteeksi ja kestävästä rakentamisesta opintokokonaisuuksia kehitetään. Rakennetun ympäristön tutkimukseen panostetaan monialaisesti ja kiinteistö- ja rakennusalaan rohkaistaan tutkimuksen ja käytännön yhdistämiseen ja kokeelliseen kehitystyöhön. Arkkitehtuuri- ja muotoilukasvatuksen pedagogista osaamista vahvistetaan.

Liite:

- *ehdotus uudeksi arkkitehtuuripoliittiseksi ohjelmaksi Apoli2020*

Toimialajohtaja Saarivaaran ehdotus:

Kaupunkirakennelautakunta päättää antaa Opetus- ja kulttuuriministeriölle ja Ympäristöministeriölle ehdotuksesta Suomen arkkitehtipoliittiseksi ohjelmaksi seuraavan Jyväskylän kaupungin lausunnon:

Ehdotus uudeksi Suomen arkkitehtuuripoliittiseksi ohjelmaksi käsittelee monipuolisesti arkkitehtuurin eri osa-alueita ja tarttuu tärkeisiin ajankohtaisiin muutosvoimiin viiden eri teeman, ilmastonmuutos, yhdenvertaisuus, talous, merkitys ja koulutus, avulla. Globaalien kysymysten ohella siinä paneudutaan Suomelle ominaisiin tekijöihin, kuten väestön ikääntymiseen, aluekehitykseen ja kulttuuriperintöön. Yhteiskunnassa tapahtuneita muutoksia analysoidaan syvällisesti ja niiden avulla ennustetaan tulevaa kehitystä ja luodaan sisältö vuoden 2035 tavoitteisiin.

Ohjelmaan kirjatut tavoitteet ja toimenpiteet antavat paikallisille arkkitehtuuripoliittisille ohjelmille hyvän pohjan rakentaa omia, kunkin alueen ominaispiirteisiin, tarpeisiin ja tilanteisiin sopivaa arkkitehtuuripolitiikkaa. Jyväskylän AVOin kaupunkiympäristöpolitiikka on jo tähän mennessäkin toteuttanut lausunnon olevan ohjelmaehdotuksen teemoja. Arkkitehtuurikilpailut, luontopohjaiset ratkaisut, hulevesien kaavamääräykset, viherkerroin ja -tehokkuus ja monet kokeilut ovat esimerkkejä Jyväskylässä jo käytössä olevista toimenpiteistä. Osallisuus ja digitaaliset menetelmät on Jyväskylässä otettu ennakkoluulottomasti haltuun.

Uudessa valtakunnallisessa arkkitehtuuripoliittisessa ohjelmassa ehdotetaan useita toimia, joita Jyväskylän kaupunki voisi jatkossa kokeilla. Sellaisia ovat esim. olemassa olevien asuinalueiden korjaamista tukevan kokonaisvaltaisen lisä- ja täydennysrakentamiskonseptin kehittäminen, rakennusten käyttötapojen muutokset arkkitehtonisesti korkeatasoisesti ja elinkaari- ja kiertotalouskorttelimallin kehittäminen. Miten arkkitehtuurin ja kulttuuriympäristön arvostusta voitaisiin nostaa tarjoamalla kiinteistönomistajille taloudellisia kannustimia on myös kiinnostava teema. Osaavan työvoiman varmistamiseksi ohjelmassa ehdotettu selvitys arkkitehtien ja rakennussuunnittelijoiden osaamisesta, työvoimatarpeesta sekä tulevaisuuden haasteista on tärkeää.

Suomalaisen arkkitehtuurin vienti maailmalle ja Suomen arkkitehtuurimatkailun vetovoiman edistäminen ja vahvistaminen ovat hyvinkin kannatettavia tavoitteita kuten korkeatasoisen ja kestäväen arkkitehtuurin ja rakentamisen palkintokin.

Päätös Päätösehdotus hyväksyttiin.